

Olimpiados dalyvio taisyklės ir nuostatai

There is an obligation of team leaders to translate these rules and regulations, and also the instructions for every Round, to native language of participants in advance and to teach student to follow these rules. (Starting since 2004 this translation has to be done in written form as an obligatory part of application to the International Astronomy Olympiad.)

Teorinio ir praktinio turo bendra informacija

Bendra informacija ir rekomendacijos:

- Turo trukmė yra **4 valandos**.
- **Darbas turi būti atliekamas savarankiškai.**
- **Neperrašinėkite uždavinių sąlygų nei į juodrašį, nei į švarrašį.**
- **Kalbos.** Visa papildoma informacija bus parengta abiem oficialiomis olimpiados kalbomis: rusų ir anglų. Tam, kad teisingai suprasti papildomą informaciją, naudinga žinoti vienos iš šių kalbų pagrindus.
- **Klausimai.** Atkreipkite ypatingą dėmesį, kokį klausimą Jūs norite paklausti. Turėkite omenyje, kad tiek Jūsų klausimas, tiek atsakymas į klausimą bus pakartotas visiems dalyviams. Pavyzdžiui, klausimai „Ar tam tikras efektas turi būti įskaitytas“ dažnai reiškia, kad Jūs supratote uždavinio idėją; arba paminėtas efektas turi būti svarbus, sprendžiant uždavinį.
- Švarraštis ir juodraštis. Rekomenduojama pirmą sąsiuvinio pusę skirti švarraščiui, o antrą pusę juodraščiui. Clean and draft copies should be marked in Russian or in English by large print characters: «**CLEAN COPY – ЧИСТОВИК**» и «**DRAFT – ЧЕРНОВИК**».
- **Juodraštis.** Jeigu Jums neužtenka laiko visam sprendimui ar jo daliai perrašyti, švarraštyje būtinai užrašykite uždavinio numerį ir angliškai arba rusiškai aiškiai spausdintomis raidėmis užrašykite „žiūrėkite juodrašį“ («**see rough copy – см. черновик**»). **Be tokios nuorodos juodraštis nebus tikrinamas.** Juodraštyje bus vertinama tai, kas neprieštarauja galutiniam sprendimui švarraštyje. Tuo atveju, kai sprendimas švarraštyje ir juodraštyje prieštarauja vienas kitam, bus vertinamas tik švarraštis.
- **Įsigilinkite į uždavinio užduotį** (klausimą). Pavyzdžiui, jei prašoma apskaičiuoti žvaigždės *spindulį*, atsakymas „*Žvaigždės skersmuo lygus...*“ nėra visiškai teisingas.
- Naudokite tuos pačius simboliu, kurie duoti sąlygoje. Taip pat naudokite konstantas duotas konstantų lentelėje. Pavyzdžiui, jei parašyta „Apskaičiuokite nuotolį **P** perihelyje“, nežymėkite nuotolio **LP**. Taip pat nenaudokite to paties simbolio skirtingiems dydžiams žymėti (pavyzdžiui, minėtame pavyzdyje nenaudokite **P** ir galiai žymėti).
- Galutinis atsakymas turi būti užrašytas tinkamais vienetais (SI ar kitais, įprastais astronomijoje)
- Dalis taškų bus mažinama, jei teisingame atsakyme nebus nurodyti vienetai (km, kg, au, etc.).
- Dalis taškų bus mažinama, jei atsakymas pateikiamas neteisingu tikslumu (neteisingai palikti reikšminiai skaitmenys).
- Uždavinių sąlygas galite pasiimti su savimi tik pasibaigus sprendimų turui. Bet jei Jūs sąlygose kažką žymėjote ar braižėte, geriau sąlygas gražinti kartu su švarraščiu (šiuo atveju sąlygų lape neturi būti Jūsų pavardės).

Reikalavimai:

- **Asmeniniai duomenys.** Prieš pradėdant spręsti, nurodykite vardą, pavardę, miestą, mokyklą, klasę ir kitus asmeninius dalyvio duomenis. Šie duomenys nurodomi tik ant atsakymų viršelio.
- Švarraštyje Jūs turite rašyti tik mėlynu ar violetiniu rašikliu. Draudžiama rašyti **pieštuku** ar kitos spalvos rašikliu. Pieštukas gali būti naudojamas tik piešiniams ir grafikams. Draudžiama rašyti raudonu rašikliu.
- Kiekvieno naujo uždavinio sprendimas turi būti pradėdamas **naujame lape** (net ir tuo atveju, jei ankstesnio uždavinio sprendime buvo tik vienas žodis). Uždavinio numeris turi būti aiškiai matomas tiek juodraštyje, tiek švarraštyje.
- Skaičiai turi būti rašomi standartiniais simboliais, bet nacionalinės abėcėlės simboliais.

Draudžiama:

- Pradėti sprendimą ar bet ką rašyti pirmame baltame švarraščio lape su koordinacinės tarybos antspaudu. Šis lapas skirtas vertinimo komisijos darbui.
- Kalbėtis su kitais olimpiados dalyviais, užduoti jiems klausimus.
- Naudoti žinynus, vadovėlius, bet kurias kitas knygas, lenteles, katalogus ir t.t., jei šios priemonės nebuvo duotos kartu su sąlygomis.
- Atsinešti į turą nešiojamus kompiuterius, mobilius telefonus, navigacijos prietaisus ir kitus elektroninius įrenginius, kalkuliatorius su liečiamu ekranu, kalkuliatorius mobiliuosiuose telefonuose ar kituose komunikacijos įrenginiuose.
- Naudoti juodraščiams ir švarraščiams savo popierių, t.y. popierių, kurio nepateikė organizatoriai.
- Išplėsti lapus iš atsakymų sąsiuvinio.
- Naudoti raudoną rašiklį sprendimų sąsiuvinyje.
- Ką nors rašyti ant voko, į kurį dedami sprendimai.
- Ką nors keisti, kai sprendimui skirtas laikas yra pasibaigęs.
- Klausti formulių, konstantų verčių, taip pat klausimų, kaip pavyzdžiui: „Ar būtina įskaityti tam tikrą efektą?“
- Kelti bereikalingą triukšmą (pavyzdžiui, čezenti šokolado popierių ir pan.)
- Baigti darbą ir palikti klasę anksčiau negu po dviejų valandų nuo sprendimo pradžios.
- Laikinai išeiti iš klasės tuo pačiu metu daugiau negu vienam dalyviui.

Leidžiama:

- Rašyti uždavinio sprendimus bet kuria eilės tvarka.
- Naudoti logaritminę liniuotę, skaičiavimo lenteles.
- naudoti kalkuliatorius, kuriuos pateikė organizatoriai. Jei organizatoriai dalyviams nepateikė kalkuliatorių, leidžiama naudoti savo neprogramuojamus inžinerinius kalkuliatorius (be liečiamojo ekrano) su aritmetinėmis, algebrinėmis ir trigonometrinėmis funkcijomis (išskyrus kalkuliatorius panašius į mobilius telefonus ar kitus komunikacinius įrenginius).
- Naudoti rašiklį, pieštuką, liniuotę, skriestuvą, matlankį, milimetrinį popierių, permatomą popierių (jei reikalinga).

Rekomenduojama:

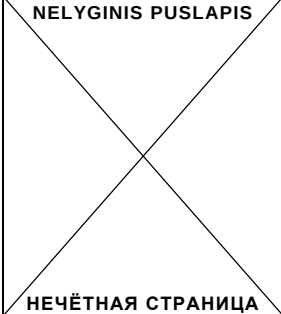
- Tarpinius skaičiavimus atlikti simboliniu pavidalu ir skaitines vertes sustatyti tik pabaigoje -tai sumažins galimybę padaryti klaidą skaičiuojant. Taip pat tai padidina tikimybę gauti taškus už dalį sprendimo, jei klaida padaroma tarpiniuose veiksmuose.
- Vengti sprendimuose naudoti tokias skaitmenines vertes, firmules ir kt., kurios žinomos Jums, bet gali būti nevisiškai aiškos komisijos nariams. Geriau yra gauti vertes ir išsivesti formules iš bendresnių, gerai žinomų verčių ir formulių.
- Dydžių žymėjimuose naudoti tik skaičius kaip indeksus – tai leis vertinimo komisijai geriau suprasti skirtumus pažymėjimuose.
- **Tarp formulių ir teksto palikti tarpus** (apie 1 cm).

Papildoma teorinio turo instrukcija

Reikalavimai:

— **Sprendimų tekstų kalbos.** Sprendimus leidžiama rašyti viena iš trijų: nacionaline kalba arba viena iš dviejų oficialių kalbų. Skaičiai turi būti rašomi standartiniais simboliais, bet ne nacionalinės kalbos pažymėjimais. Rekomenduojama rašyti nedaug teksto, bet stengtis paaiškinti sprendimą piešiniais, grafikais, formulėmis ir skaitinėmis vertėmis.

— **Puslapiai sprendimų rašymui.** Švarraštį Jūs turite tik lyginiuose puslapiuose (lapas kairėje pusėje). Lyginiuose puslapiuose Jūsų komandos vadovas rašys sprendimo vertimą į anglų kalbą ir išryškintų pagrindines Jūsų sprendimo mintis.

LYGINIS PUSLAPIS	NELYGINIS PUSLAPIS
<i>Sprendimo tekstas.</i> <i>Текст решения.</i> <i>Text of solution.</i> <i>Sprendimo tekstas.</i> <i>Текст решения.</i> <i>Text of solution.</i>	
ЧЁТНАЯ СТРАНИЦА	НЕЧЁТНАЯ СТРАНИЦА

Rekomendacijos:

— Jeigu turite pakankamai laiko, **aprašykite** fizikinį ar kitokį **modelį**, kurį Jūs pasirinkote sprendimui, visus **supaprastinimus, efektus, į kuriuos neatsižvelgėte**. Nepraleiskite aprašymų, kurie Jums atrodo akivaizdūs. Supraskite, kad tik užrašytas sprendimas bus vertinamas. Neužrašytos mintys nevertinamos.

— Jei sprendžiate **kokybinį uždavinį**, turite pagrįsti sprendimą. Trumpi atsakymai „taip“, „ne“, „nepasikeis“ nėra sprendimas. Pagalvokite apie kokybinius kriterijus, kurie pagrindžia Jūsų mintis.

— Jei įvedate simbolius tam tikriems dydžiams pažymėti, paaiškinkite juos. Pavyzdžiui, „Tegul **E** yra dangaus kūno visa energija“. Tai padės vertintojui geriau suprasti Jūsų sprendimą.

Atkreipkite dėmesį:

— Gali būti, kad ne visi uždaviniai turi atsakymus. Kai kurie klausimai ar klausimų dalys neturi prasmės. Šiuo atveju reikia parašyti «negalima situacija» angliškai arba rusiškai aiškiai spausdintomis raidėmis («**ситуация невозможна** – **impossible situation**»). Žinoma toks atsakymas turi būti pagrįstas loginiais teiginiais ar skaičiavimais.

— Lentelių duomenys (planetų, žvaigždžių duomenys, konstantos ir kita) gali būti naudojami bet kurio uždavinio sprendime.

— Atsakymai «Taip» («**Да-Yes**») arba «Ne» («**Нет-No**») turi būti parašyti angliškai arba rusiškai aiškiai spausdintomis raidėmis.

Papildomos praktinio ir stebėjimų turo instrukcijos

Reikalavimai:

— **Sprendimų kalbos.** Sprendime neleidžiama rašyti teksto jokia kalba. Sprendimai turi būti aiškinami brėžiniais, grafikais, formulėmis, skaitinėmis vertėmis ir standartiniais astronominiais simboliais (pavyzdžiui ♂ , ♀ , α UMa, M31, 5^m). Skaitinės vertės turi būti rašomos standartiniais simboliais, o ne nacionalinio alfabeto simboliais. Praktinio ir stebėjimų turų žiuri nevertins jokio teksto sprendimuose.

Papildoma stebėjimų turo

Susipažinimas su stebėjimų turo vietoje:

- Paprastai (išskyrus tuos atvejus, kai stebėjimai organizuojami tolimoje observatorijoje, į kurią reikia nuvykti) dalyviai supažindinami iš anksto dienos metu su vietoje, kur vyks stebėjimų turas naktį.
- Kai stebima su teleskopais (išskyrus tuos atvejus kai teleskopai jau suderinti ir nukreipti) kiekvienas dalyvis turi susipažinti su teleskopu, kuriuo jis stebės stebėjimų turo metu.

Procedūros prieš turą

- Numatyto laiku komandų vadovai (tai pat ir **visi** žiuri nariai) ir **visi** mokiniai turi atvykti į stebėjimų turą (susirinkti į numatytą bendrą auditoriją).
- Komandų vadovams ir mokiniams draudžiama ateiti į stebėjimų turą (ar numatytą bendrą auditoriją) su bet kokiais elektroniniais įrenginiais (kalkuliatoriais, mobiliaisiais telefonais, kompiuteriais, GPS įrenginiais, grotuvais, fotokameromis ir t.t.) net ir tuo atveju, jei įrenginiai yra išjungti. Leidžiama turėti tik laikrodžius.
- Organizatoriai praneša, kur vyks stebėjimų turas.
- Vadovas, kuris vers užduotis į nacionalinę kalbą, eina į vertimų kambarį ir negali iš jo išeiti kol nesibaigia stebėjimų turas (jis gali toliau tikrinti teorinio turo darbus).
- Tuo metu, kai verčiamos užduotys, studentų auditorijoje nustatoma užduočių atlikimo seka. Kiekvienas mokinyš gauna žetoną (su lotyniškais simboliais), kuriame nurodytas egzaminatorius ir, kuris paprastai žymi eilės numerį, kuria einama pas nurodytą egzaminatorių.
- Mokinyš išeiti iš auditorijos kol nebus pakviestas atlikti užduoties (išskyrus trumpam laikui į tualetą).
- Komandų vadovai gali išeiti, tačiau jiems neleidžiama sugrįžti į mokinių auditoriją. Jie turi laukti kitoje auditorijoje arba viešbutyje iki turo pabaigos.
- Mokinius kviečia ir palydi į stebėjimų vietą egzaminatoriaus padėjėjas.
- Jei stebėjimų turas susideda iš kelių dalių (pavyzdžiui dieninio ir naktinio turo), abi dalys gali būti organizuojamos atskirai.

Mokinių darbas visų turų

- **Užduotys turi būti atliekamos savarankiškai.**
- Leidžiama naudoti savo rašiklį, pieštuką ir liniuotę (tačiau daugiau jokių kitų priemonių)
- **Užduočių kalbos.** Gali būti dvi alternatyvos:
 1. Kiekvienam mokiniui komandos vadovas parengia voką su užduotimis.
 2. Kiekvienas egzaminatorius turi užduotis visomis kalbomis, į kurias verčiama. Dalyvis gali naudoti užduotis bet kuria kalba.
- **Jokie atsakymai žodžiu neįskaitomi.**
- Papildomi klausimai egzaminuotojui turo metu. Siūloma, kad jokių klausimų nebūtų. Visi reikalingi duomenys pateikiami surašyti.
- **Juodraščiai.** Juodraščiai stebėjimų ture nenaudojami.
- Atkreipkite dėmesį, kad egzaminatorius paprastai nėra žiuri narys, jis/ji tik registruoja atsakymus. Žiuri tikrina užrašytus atsakymus (taip pat brėžinius, grafikus, t.t.) ir egzaminatoriaus užpildytas lenteles.
- Jūs turite kiekvieną stebėjimų programos punktą užbaigti per numatytą laiką. Kai laikas baigiasi, egzaminatorius darbą su Jumis sustabdo.

Draudžiama:

- Darbe nurodyti vardą, pavardę, miestą, mokyklą ir kitus individualius dalyvio duomenis. Turi būti užrašytas tik kodas. Dalyvis, pažeidęs taisykles, gali būti diskvalifikuotas.
- Kalbėtis su kitais dalyviais (įskaitant ir gestų kalbą), ko nors jų klausinėti.

- Kalbėtis su egzaminatoriumi, klausti klausimų susijusių su užduotimis
- Naudoti žinynus, vadovėlius ir kitas knygas, lenteles, katalogus ir t.t., elektroninius prietaisus (išskyrus laikrodžius), išskyrus tuos, kuriuos pateikia organizatoriai.
- Daryti pakeitimus atsakymuose po to, kai baigiasi turui skirtas laikas.

Mokinių darbas lauke

- Signalai turo metu.
 - Vienas ilgas švilpukas – darbo pradžia.
 - Vienas trumpas švilpukas – liko ~40% laiko
(tikslios trukmės minutėmis nurodomos prieš stebėjimų turą).
 - Du trumpi švilpukai – liko ~2 minutės
(tikslios trukmės nurodomos prieš stebėjimų turą).
 - Trys trumpi švilpukai – darbo pabaiga.
- Paprastai būna **dvi užduočių rūšys**:
 1. Atsakyti į klausimą. Šiuo atveju Jūs turite parašyti atsakymą, nubrėžti brėžinį ir pan. Lape, kurį pateikia egzaminuotojas.
 2. Parodyti ką nors danguje, nukreipti teleskopą ir t.t. Šiuo atveju Jūs viską turite parodyti egzaminuotojui be jokių žodinių komentarų. Egzaminatorius pažymi atsakymus. **Jokie žodiniai atsakymai** neužskaitomi.

Darbas su dirbtiniu dangumi, demonstracijomis, planetariume ir t.t.

- Šiuo atveju organizatoriai turi parengti specialius paaiškinimus.

Veiksmai darbui pasibaigus.

- Iš stebėjimų turo mokinys **negali** išsinešti jokių popieriaus lapų su savimi.
- Baigęs darbą stebėjimų turui mokinys turi eiti į specialią auditoriją ar į savo kambarį ir ten būti iki turo pabaigos.

Mes linkime Jums sėkmės !

Organizacinis komitetas, žiuri.

IAO 2001 Crimea, IAO 2002 SAO, IAO 2003 Stockholm, IAO 2004 Crimea, IAO 2005 Beijing,
APAO 2005 Irkutsk, IAO 2006 Mumbai, APAO 2006 Vladivostok, IAO 2007 Crimea, APAO 2007 Xiamen,
IAO 2008 Trieste, APAO 2008 Bishkek, APAO 2009 Damyang, IAO 2009 Hangzhou, IAO 2010 Crimea,
APAO 2010 Papua, IAO 2011 Alma-Ata, APAO 2011 Aktobe, IAO 2012 Gwangju, APAO 2012 Cox's Bazar,
IAO 2013 Vilnius, APAO 2013 Tomohon, IAO 2014 Bishkek, APAO 2014 Irkutsk, IAO 2015 Kazan,
APAO 2015 Dhaka, IAO 2016 Pamporovo.